

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสรุปดังนี้

1. ความหมายของวินัย
 2. ประเภทของวินัย
 3. ความมีวินัยในตนเอง
 - 3.1 ความหมายของวินัยในตนเอง
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง
 - 3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของควมมีวินัยในตนเอง
 - 3.4 การเสริมสร้างควมมีวินัยในตนเอง
 - 3.5 ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.6 ความเป็นผู้นำ
 - 3.7 ความอดทน
 - 3.8 ความซื่อสัตย์
 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1. ความหมายของวินัย

คำว่า วินัย ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Discipline ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ เช่น วินัยทหาร ทหารต้องยึดมั่นในวินัย เป็นต้น วินัยจึงหมายถึงระเบียบแบบแผน สำหรับฝึกฝนควบคุมความประพฤติของบุคคล ให้มีชีวิตที่ดีงามเจริญก้าวหน้าและควบคุมหมู่ชนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อยดีงาม (พจนานุกรมพุทธศาสน์ : 2546) มีผู้ได้ให้คำนิยามไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น สมจิตร สุวรรณวงศ์ (2542 : 17) วินัยหมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม และนพ ศรีบุญภาค (2540 : 13) และ พันธ หันนาคินทร์ (2542 : 94) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้อย่างสอดคล้องกันว่า หมายถึงระเบียบ ข้อบังคับใดๆ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมความพฤติกรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานไปได้ด้วยความเรียบร้อย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารองค์กรก่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามจุดประสงค์หรือเจตนารมณ์องค์กรนั้น ๆ

หลักสำคัญของวินัยไว้ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมนั้นๆ ให้อยู่ในกรอบปฏิบัติเดียวกันด้วยเหตุที่แต่ละคนต่างมีภูมิหลังที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นสภาวะแวดล้อม ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนความเชื่อ นียมต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลต่อให้สมาชิกในสังคมแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการมาอยู่ร่วมกันจึงอาจจะทำให้เกิดการกระทำความผิด ความพึงพอใจของตนเอง (ณรงค์ เสียงประชา, 2538:131) ฉะนั้นการมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยภายในสังคม ซึ่งงานวิจัยของสุรพงษ์ ชูเดช ได้แบ่งประเภทของวินัยเป็น 4 ประเภท คือ 1. วินัยในตนเอง 2. วินัยในห้องเรียน 3. วินัยในโรงเรียน 4. วินัยทางสังคม (สุรพงษ์ ชูเดช, 2542 : 9) แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว การแบ่งประเภทของวินัยโดยใช้เกณฑ์แหล่งที่มาของอำนาจที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537:4) ได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

1. วินัยภายนอกหรือส่วนรวมหรือวินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึง วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอก เพื่อบังคับให้บุคคลในสังคมปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นการที่บุคคลใดประพฤติปฏิบัติต่อกฎก็ด้วยความเกรงกลัวอำนาจ หรือการลงโทษ จึงเป็นการปฏิบัติตามที่บุคคลอยู่ในภาวะจำยอมจากการถูกควบคุม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการไม่ปฏิบัติตามวินัยซึ่งถูกกำหนด แต่ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้ววินัยประเภทนี้ จะตั้งกฎเกณฑ์แนวทางปฏิบัติไว้เป็นกลาง ๆ ดังนั้นทุกคนจึงสามารถประพฤติปฏิบัติตามได้

2. วินัยในตนเอง (Self – Discipline) หมายถึง แนวทางที่บุคคลเลือกปฏิบัติ เพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ทั้งนี้เกิดความสมัครใจโดยมิได้ถูกควบคุมจากอำนาจภายนอกแต่อย่างใด และข้อปฏิบัติดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายหลัก คือเกิดความสงบสุขภายในสังคม

จากการศึกษาความหมายของวินัย สรุปได้ว่า วินัยหมายถึงระเบียบแบบแผนสำหรับฝึกฝนควบคุมความประพฤติ ของบุคคล ให้มีชีวิตที่ดีงามเจริญก้าวหน้าและควบคุมหมู่ชนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อยดีงาม ซึ่งเป็นคุณลักษณะลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรม ที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบวินัยเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม วินัยมีลักษณะ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเภท ได้แก่ วินัยภายนอกหรือส่วนรวมหรือวินัยสำหรับหมู่คณะ เช่นวินัยในห้องเรียน วินัยในโรงเรียน วินัยทางสังคม และวินัยในตนเอง

2. ประเภทของวินัย

หลักสำคัญของวินัยมีไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ให้อยู่ในกรอบปฏิบัติเดียวกัน ด้วยเหตุที่แต่ละคนต่างมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสภาวะแวดล้อม ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลให้สมาชิกในสังคมแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการมาอยู่ร่วมกันจึงอาจจะทำให้เกิดการกระทำ

ตามความพึงพอใจของตนเอง ฉะนั้นการมีแนวทางปฏิบัติเดียวกันจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยภายในสังคม จึงได้มีการแบ่งประเภทของวินัยเป็น 4 ประเภทคือ

1. วินัยในตนเอง
2. วินัยในห้องเรียน
3. วินัยในโรงเรียน
4. วินัยทางสังคม

แต่โดยส่วนใหญ่ แล้ว การแบ่งประเภทของวินัยโดยใช้เกณฑ์แหล่งที่มาของอำนาจที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. วินัยภายนอก หรือ ส่วนรวม หรือวินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอก เพื่อบังคับให้บุคคลทุกคนในสังคมปฏิบัติตามเพื่อความเรียบร้อย ดังนั้นการที่บุคคลใดประพฤติปฏิบัติตามก็ด้วยความเกรงกลัวอำนาจหรือการลงโทษ จึงเป็นการปฏิบัติตามที่บุคคลอยู่ในภาวะจำยอมจากการถูกควบคุม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการไม่ปฏิบัติตามวินัยซึ่งถูกกำหนด แต่ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้ว วินัยประเภทนี้จะตั้งกฎเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติไว้เป็นกลาง ๆ ดังนั้นทุกคนจึงสามารถประพฤติปฏิบัติตามได้

2. วินัยในตนเอง (Self - Discipline) หมายถึง แนวทางที่บุคคลเลือกปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ทั้งนี้เกิดจากความสมัครใจโดยมิได้ถูกบังคับ ควบคุมจากอำนาจภายนอกแต่อย่างใด และข้อปฏิบัติดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายหลักคือ การเกิดความสงบสุขภายในสังคม

วินัยในตนเอง จึงเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการของตน โดยมิได้เกิดจากการถูกบังคับจากอำนาจภายนอก หากแต่เกิดจากแรงกระตุ้นภายในของตัวบุคคลนั้น อันเป็นผลสืบเนื่องจากการเกิดการเรียนรู้ว่าเป็นค่านิยมที่ดี ซึ่งสอดคล้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของสังคม และไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากเดือดร้อนแก่ตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทั้งนี้ แม้ว่าจะมีสิ่งเร้าจากปัจจัยภายนอกและภายใน ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างที่ตนหวังไว้

3. ความมีวินัยในตนเอง

3.1 ความหมายของวินัยในตนเอง

กฤษณี ภูพัฒน์ (2538 : 7 - 8) ให้ความหมายว่าคือความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตนเห็นว่ามีค่าต่อตนเองและผู้อื่น การควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมนั้นเกิดจากความ ต้องการ และความเชื่อหรืออุดมคติ

ของตนโดยไม่ได้เกิดจากการถูกบังคับจากอำนาจภายนอก บุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะมีคุณลักษณะและพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื้อมั่นในตนเอง
3. มีความตั้งใจจริง จิตใจมั่นคง
4. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผลและมีความเคารพสิทธิของผู้อื่น
5. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความอดทน
8. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล

ศีรลักษณ์ เกิดจันทร์ตรง (2540: 37) ได้สรุปผู้ที่มีวินัยในตนเองมีพฤติกรรมทางจริยธรรม ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความรับผิดชอบ
3. ความขยันหมั่นเพียร
4. ความซื่อสัตย์สุจริต
5. ความอดทน
6. ความสามัคคี

อิงลิชและอิงลิช (สินีนาฏ สุทธจินดา, 2543 : 16 ; อ้างอิงจาก English and English 1958 : 487) ได้ให้ความหมายของการมีวินัยในตนเองว่า วินัยในตนเองเป็นลักษณะของการนำตนเอง การควบคุมหรือการบังคับตนเองโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมตนเองหมายถึง ความสามารถในการรู้จักบังคับหรือควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นแรงกระตุ้น หรือเป็นการเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรม ที่มีเป้าหมายที่ดีกว่าเดิม

สินีนาฏ สุทธจินดา (2543 : 35) กล่าวว่า วินัยจะช่วยกำหนดทิศทางให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าหากปราศจากวินัยแล้วการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็ย่อมจะวุ่นวายสับสน เพราะแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันทั้งในระดับการศึกษา ความรู้ จิตใจ การอบรมเลี้ยงดูและความต้องการในด้านต่างๆ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันถ้าคนในสังคมนั้น ๆ มีวินัยในตนเองจะทำให้บุคคลนั้นมีความประพฤติที่มีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์และเป็นผู้มีจริยธรรม ซึ่งจะ使人ในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การพัฒนาวินัยในตนเองแก่เด็กหรือเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้เด็กหรือเยาวชน รู้จักดำเนินชีวิตของตนอย่างถูกต้องมีเหตุผล และเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

สมสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอยู่อย่างมีความสุข ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมที่ตนอยู่ และยังช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

โกษีย์ วงศ์สุธา (2546 : 20) ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติ ของผู้ที่อยู่ในสังคมให้ปฏิบัติตนอยู่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขของตนเองและส่วนรวม

ก๊อต (สินีนาฏ ปลื้มมะลิ่ง, 2547 : 33 ; อ้างอิงจาก Good, 1973 : 525) กล่าวว่า การมีวินัยในตนเอง หมายถึง การบังคับ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช่การบังคับจากอำนาจภายนอก แต่เป็นการบังคับโดยอำนาจภายในของกลุ่มบุคคลนั่นเองและเป็นอำนาจเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้ และได้ให้ความหมายคำว่า "วินัย" ว่าหมายถึง กระบวนการหรือผลของการควบคุมหรือการบังคับความต้องการแรงกระตุ้น ความปรารถนา หรือความสนใจ เพื่อให้เป็นตามอุดมคติ หรือให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ และกล่าวถึงความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช่โดยอำนาจภายนอก แต่หาก หมายถึง การบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจที่เกิดจากการเรียนรู้หรือการยอมรับในคุณค่าอันหนึ่งอันใด ซึ่งสามารถทำให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้

นอกจากนี้การให้นิยามของวินัย ยังมีลักษณะที่แตกต่างกันตามเงื่อนไขของการใช้คำว่าวินัย ว่ามีความมุ่งหมายเพื่ออะไร เช่น ในด้านการศึกษา การให้คำนิยามของวินัย จะมีความหมายถึง พฤติกรรมของครู ซึ่งมีเจตนาที่จะสร้างสรรค์และดำรงไว้ซึ่งเงื่อนไขที่มีความจำเป็นที่สุดในความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในการเรียนการสอนและพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองของผู้เรียน ซึ่งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่สถาบันการศึกษาได้กำหนดขึ้นให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติตาม ถ้าฝ่าฝืนจะต้องมีการทำโทษตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้

จากการศึกษาความหมายของวินัยในตนเอง สรุปได้ว่าวินัยในตนเอง คือ ความสามารถในการบังคับควบคุมพฤติกรรมตนเองจากอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเป็นอำนาจที่เกิดจากยอมรับในคุณค่าอันหนึ่งอันใด ซึ่งทำให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ด้วยการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกาต่าง ๆ ของผู้ที่อยู่ในสังคมให้ปฏิบัติตนอยู่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขของตนเองและส่วนรวม บุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะมีคุณลักษณะและพฤติกรรมมีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความตั้งใจจริง มีจิตใฝ่มั่นคง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตนตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีความอดทน มีความซื่อสัตย์ จริงใจ และมีเหตุผล วินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นและทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

วินัยในตนเองมีลักษณะของการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคล

และมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
2 ทฤษฎีคือ

3.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget)

เพียเจท์ (Piaget, 1969 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544 : 66) ได้ศึกษา
จริยธรรมของเด็กโดยสังเกตจากการที่เด็กเล่นเกม เขาอธิบายว่าจริยธรรมแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์
ต่าง ๆ ทุกชนิด และการเล่นเกมต่าง ๆ ของเด็กจะต้องมีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นระบบซ่อนแอบ
แฝงอยู่ในการเล่นเกมนั้น เพียเจท์ได้อธิบายถึงพัฒนาการทาง จริยธรรมที่ได้จากการศึกษาสรุป
ได้ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมมี 2 ชั้น คือ

เฮเทอรอนอไมัส (Heteronomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำ รับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทาง
จริยธรรมจากผู้มีอำนาจเหนือตน และถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามเปลี่ยนแปลง
ไม่ได้

ออโทโนมัส (Autonomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำ เชื่อว่ากฎเกณฑ์คือ ข้อตกลงระหว่าง
บุคคล กฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ คือ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่อง
สำคัญและคิดถึงแรงจูงใจของผู้กระทำ

ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นเฮเทอรอนอไมัส

เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นเด็กเล็กที่มีอายุระหว่าง 5-8 ขวบ รับกฎเกณฑ์
และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดามารดา ครูและเด็กโต เด็กวัยนี้将有ความเชื่อถือดังต่อไปนี้
คือ

1. พฤติกรรมใดจะถูกตองหรือ "ดี" ก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
2. กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและแก้ไขไม่ได้
3. ทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาดถ้าใครทำ ตามกฎเกณฑ์เป็น
คน"ดี" และคนที่ไม่ทำ ตามกฎเกณฑ์เป็น "คนไม่ดี"
4. การใช้จรรยาวิพากษ์"ผิด" "ถูก" ไม่คำ เน้นถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของ
ผู้กระทำ

ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นออโทโนมัส

เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะเป็นเด็กที่มีอายุ 9 ขวบขึ้นไป เด็กวัยนี้将有ความ
เชื่อดังต่อไปนี้

1. กฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหาก
บุคคลที่ใช้กฎเกณฑ์นั้นตกลงกันว่าจะเปลี่ยน
2. กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อ บุคคลที่จะต้องปฏิบัติยอมรับ
กฎเกณฑ์นั้น

3. การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรมการใช้จรรยาวิพากษ์หรือประเมินตัดสินว่า ใคร "ผิด" "ถูก" คำ นี้ถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544 : 66-67)

สรุปพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นและวัยซึ่งเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม

3.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's moral Development Theory)

โคลเบอร์ก (Kohlberg) เป็นนักจิตวิทยาที่กำ หนดทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมที่มีชื่อระบุว่า พัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นลำดับขั้นเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่น โคลเบอร์กมีความเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะต้องเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นแรกก่อนแต่ระยะเวลาในการอยู่ขั้นใดขั้นหนึ่งนั้นจะแตกต่างกันแล้วแต่บุคคล หรือบางคนอาจอยู่ในขั้นที่คาบเกี่ยวกันก็ได้พัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นเช่นเดียวกับพัฒนาการทางด้านการคิดและเหตุผลกล่าวคือ จะค่อย ๆ มีการเปลี่ยนแปลงในการแยกแยะถึงผลดี ผลเสีย แล้วนำไปก่อให้เกิดการจัดระบบใหม่ที่จะนำไปสู่ขบวนการสมดุลของโครงสร้าง

โคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการทางด้านจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ(Level) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stages) ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีทั้งหมด 6 ขั้น คำอธิบายของแต่ละระดับและขั้นต่าง ๆ ของพัฒนาการทางจริยธรรมโคลเบอร์กมีดังต่อไปนี้(สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544 : 69-70)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์สังคม (Preconventional Level) ในระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ "ดี" "ไม่ดี" จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดามารดา ครูหรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลตามที่จะนำ รางวัลหรือการลงโทษมาให้พฤติกรรม "ดี" คือพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รางวัลพฤติกรรม "ไม่ดี" คือพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รับโทษ

โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็น 2 ขั้น คือ

1.1 การลงโทษ และการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation)

1.2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation)

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำ ถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดามารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือของชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำ หรือทำ ความผิดเพราะกลัวว่าตนจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้อื่นผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ขั้น คือ

2.1 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม สำหรับ "เด็กดี" (Interpersonal Concordance of "good boy, nice girl" Orientation)

2.2 กฎและระเบียบ ("Law-and-order" Orientation) การทำ ถูกไม่ประพฤติผิด คือ การทำตามหน้าที่ประพฤติตนไม่ผิดกฎหมาย และรักษาระเบียบแบบแผนของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณ์ญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์ สังคม (Post-conventional Level) พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้มี อายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้ทำ หรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการ และ มาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณ์ญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลัก ของความประพฤติที่จะปฏิบัติ ตาม การตัดสินใจ "ถูก" "ผิด" "ไม่ควร" มาจากวิจารณ์ญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มี อำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์ - กฎหมาย ควรจะตั้งบนหลักความยุติธรรม และเป็น ที่ยอมรับของสมาชิกสังคมที่ตนเป็นสมาชิกโคลเบอร์ก แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

3.1 สัญญาสังคม หรือหลักการทำ ตามคำ มั่นสัญญา (Social Contract Orientation)

3.2 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation)

สรุปแล้วพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมี 3 ระดับ และ 6 ชั้น จะขออธิบายชั้น ต่าง ๆ ของพัฒนาการทางจริยธรรมดังต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง

โคลเบอร์ก กล่าวว่าในชั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่า พฤติกรรมของ ตน "ถูก" หรือ "ผิด" เป็นต้นว่า ถ้าเด็กถูกทำ โทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ "ผิด" และพยายาม หลีกเลี่ยงไม่ทำ สิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำ ชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตน ทำ "ถูก" และจะทำซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล

ชั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ในชั้นนี้เด็กจะสนใจทำ ตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือ ทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่นหรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในชั้นนี้ทำ เพื่อสนองความต้องการของ ตนเองแต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค "ถ้าเธอทำ ให้ฉัน ฉันจะให้....."

ชั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ "เด็กดี"

พัฒนาการทางจริยธรรมชั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ "คนดี" ตามมาตรฐานหรือความ คาดหวังของบิดามารดาหรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม "ดี" หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำ ให้ ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติผิดเพราะเกรงว่าพ่อแม่จะเสียใจ

ชั้นที่ 4 กฎและระเบียบ

โคลเบอร์ก อธิบายว่า เหตุผลจริยธรรมในชั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบ เรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือ คนที่ปฏิบัติตาม

ระเบียบบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความ เป็นระเบียบของสังคม

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำ ตามคำ มั่นสัญญา

ขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคม ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่ จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนผิดและสิ่งไหน ถูกในขั้นนี้การ "ถูก" และ "ผิด" ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่า จะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึง ประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมขณะนั้น

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation)

ขั้นนี้เป็นหลักมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรมเพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชนและเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ "ถูก" "ผิด" เป็นสิ่งที่ ขึ้นกับมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

สรุปได้ว่า การพัฒนาจริยธรรมจะเป็นไปตามวัยและการเรียนรู้ทางสังคมโดยการกระทำ ตามเงื่อนไขของตนเองและสังคมส่วนใหญ่ปฏิบัติ

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีในตนเอง

สินีนาฏ สุทฺธิจินดา (2543 : 20-21) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง โดยยึด แนวทฤษฎีที่สำคัญ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ซึ่งว่าด้วยกำเนิดของการ ควบคุมตนเองหรือการมีวินัยในตนเอง และทฤษฎีของเพคและแฮวิกเฮิสต์ (Peck and Havighurst) ซึ่งว่าด้วยพัฒนาการของแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเอง โดยยึดการ ควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกเป็นหลัก ซึ่งมีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมาเรอร์ (Mowrer) การเกิดวินัยในตนเองของบุคคล นั้น นักจิตวิทยาทั้งหลาย เชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิด จนกระทั่งเติบโตขึ้นมาสิ่ง สำคัญ คือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู อันจะเป็นทางนำไปสู่ความ สามารถในการให้รางวัลตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น ซึ่งเมาเรอร์ได้อธิบาย ว่าทารก หรือเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูตน โดยที่การเรียนรู้นี้จะเกิดในภาพอันเหมาะสม เท่านั้นการเรียนรู้ของทารกหรือเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของทารก หรือเด็กคือบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูซึ่งเป็นผู้ที่ บำบัดความต้องการของทารก เช่น หิวก็ได้อิ่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ ยุงกัดก็มีผู้บีตให้ ฯลฯ เมื่อ ทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็จะรู้สึกสบาย พอใจและมีความสุขความรู้สึกของทารกนี้จะ รุนแรงมาก และติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น การที่ทารกได้รับการบำบัดความ ต้องการจนรู้สึกสบาย พอใจและมีความสุขนั้น สิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์นี้อยู่เสมอทุกครั้งก็คือ การปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูในขณะที่มาปรนนิบัติเด็ก การบำบัดความต้องการ

ของเด็กกับบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเป็นสิ่งควบคู่กันเสมอ ในการรับรู้ของเด็กจึงถ่ายทอดมายังบิดามารดา ทำให้การปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูก่อให้เกิดความพอใจและความสุขแก่เด็กได้ เด็กจึงเกิดความรักและพอใจในบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูตน ซึ่งเมอเรอร์เชื่อว่าการรักและพอใจบิดามารดานั้นจะต้องเกิดจากการเรียนรู้เช่นนี้โดยมีความสุข ความพอใจที่ได้รับการบำบัดความต้องการมาก่อน ถ้าไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้ในเด็ก เช่น เมื่อหิวก็ไม่ได้กิน หรือได้กินยามไม่หิว เด็กก็จะไม่เกิดความพอใจ เด็กก็จะไม่มีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ที่จะรักและพอใจบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูตน นั่นก็คือบุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้เริ่มแรกของทารก หรือเด็กก็คือบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดาหรือผู้อื่นก็ได้

ความรักและความผูกพันของเด็ก ก็นำไปสู่การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบผู้ที่ตนรักและพอใจ กล่าวคือ จากความรักและพอใจของเด็กของเด็กที่มีต่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู จึงทำให้เมื่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู มีการอบรมสั่งสอนเด็กหรือมีการกระทำหรือพูดจาอย่างไรก็จะเกิดการทำตาม หรือเลียนแบบคำพูด หรือการกระทำตามที่บิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูสั่งสอน หรือตามที่เห็นบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูกระทำ ซึ่งการกระทำของเด็กเช่นนี้จะทำให้เขาเกิดความสุขความพอใจได้เอง อันเป็นลักษณะการให้รางวัลและชมเชยตนเองโดยบุคคลไม่ได้หวังผลจากภายนอก การเลียนแบบผู้เลี้ยงดูของเด็กจะทำทั้งที่ดีและไม่ดีเท่าๆ กันตรงเท่าที่ลักษณะนั้นเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักและพอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นผู้เลี้ยงดูสูบบุหรี่เสมอเมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็จะมีมีความสุขความพอใจเพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักตนพอใจมาก่อน ความสามารถในการให้รางวัลตนเองนี้ เมอเรอร์เชื่อว่าเป็นลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุนิติภาวะทางจิตของบุคคลนั้น โดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8-10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุนิติภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมตนให้ปฏิบัติตาม อย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ในการโต้ตอบเมื่อเกิดความคับข้องใจ เมื่อเกิดความกลัว ในการมีความรักและในการมีอารมณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือขาดการควบคุมตนเอง ก็เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารก จึงกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ในการกระทำและกลายเป็นผู้ทำผิด กฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ ในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรเรื้อรังหมดโอกาสที่จะแก้ไข

ดังนั้น จากทฤษฎีของเมอเรอร์ การเกิดวินัยในตนเองนั้น พื้นฐานที่ดีคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา โดยมีความรัก ความห่วงใยซึ่งกันและกัน ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนเพื่อเติบโตขึ้นและพัฒนาขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจิตสำนึกนั้นจะแสดงพฤติกรรมที่ติงามสืบต่อไป

2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเอง ของเพคและแฮวิกเฮิสต์ (Peck and Havighurst) เชื่อว่าการควบคุมของอีโก (Ego-Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก (Super Ego-Control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรม เพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุ

สมผล นักทฤษฎีทั้งสองเห็นว่าพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และบุคคลแต่ละคนจะมีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในระดับที่ไม่เท่ากัน อันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ทางจริยศึกษา ที่ทำให้ทราบถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในแต่ละบุคคลจะมีระดับไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลไปยังการมีวินัยในตนเอง หรือการควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่ต่างระดับกัน ดังนั้นนักทฤษฎีทั้งสองจึงได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.1 พวกปราศจากจริยธรรม (Amoral Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่น้อยมาก โดยบุคคลจะเป็นผู้ที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวโดยที่ไม่เรียนรู้ที่จะให้แก่ผู้อื่น เป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และจะกระทำการต่างๆ อย่างไม่ไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเองและเป็นผู้ขาดวินัยในตนเองหรือมีน้อยมาก

2.2 พวกเอาแต่ได้ (Expedient Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อยแต่พลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมีมากขึ้น แต่ก็ยังจัดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อยบุคคลประเภทนี้จะยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลดีของตนเอง เป็นคนที่ไม่จริงจังจะยอมอยู่ใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจถ้าจะทำให้เขาได้รับผลที่ต้องการได้ เป็นผู้มีวินัยในตนเองน้อย ลักษณะนี้จะปรากฏตั้งแต่วัยเด็กตอนต้นและในคนบางประเภทจะติดตัวไปจนตลอดชีวิต

2.3 พวกคล้อยตาม (Conforming Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อยเหมือนคน 2 ประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมากกว่า คืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลัก และคล้อยตามผู้อื่น โดยไม่ต้องไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่ม เป็นผู้มีวินัยในตนเองระดับปานกลางแต่ไม่แน่นอน

2.4 พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational Conscientious Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกปานกลาง แต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมาก จนเป็นผู้ที่ยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมทางสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของตนเอง จะเป็นผู้ที่ทำตามกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างยึดมั่นและมีศรัทธา เป็นผู้ที่ถูกควบคุมโดยค่านิยมและปทัสสถานของสังคม เป็นผู้มีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์ บุคคลประเภทนี้จะทำตามกฎอย่างเคร่งครัด โดยเห็นว่ากฎเกณฑ์นั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้อื่นก็ไม่สนใจ บุคคลประเภทนี้จะเป็นหลักของชุมชน เพราะมีความมั่นคงในความเชื่อและการกระทำ คนอื่นเห็นได้ง่าย แต่การขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผลของคนประเภทนี้จึงยังเป็นคนประเภทที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

2.5 พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Altruistic Person) คือ บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกมากและพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกก็มากด้วย จนเกิดสมดุลระหว่างการ

ปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผลโดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลัก บุคคลประเภทนี้มีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผล มิได้ตกอยู่ในอิทธิพลของกลุ่มในสังคม หรืออยู่ในอิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผล เป็นผู้มีวินัยในตนเองสูงมาก จะเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลของการกระทำของตนต่อผู้อื่น ก่อนจะทำอะไร ต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือกับสังคม มีความรับผิดชอบและให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไป มีความต้องการที่จะเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักในแต่ละสังคม แต่นักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสุดของมนุษย์

จากทฤษฎีของเพคและฮาวิกเซอร์ส ได้ชี้ให้เห็นว่า พื้นฐานของการควบคุมตนเองในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน จึงส่งผลต่อการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งรวมถึงความมีวินัยในตนเอง ดังนั้นหากเชื่อกันว่าความมีวินัยในตนเองเป็นหนึ่งในลักษณะที่สำคัญ ของการพัฒนาจริยธรรม โดยมีรากฐานที่สำคัญ จากความสามารถในการควบคุมตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีจริยธรรมในขั้นสูงได้จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะในการควบคุมตนเองในขั้นสูงด้วย ซึ่งจากทฤษฎีทั้ง 2 ทฤษฎีจะ พบว่า มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ทฤษฎีว่าด้วยจุดกำเนิดของการเกิดวินัยในตนเองของเมอเรอร์ เป็นการวางพื้นฐานให้เด็กเกิดวินัยในตนเอง โดยเริ่มจากการเลี้ยงดูตั้งแต่เป็นทารกจนเกิดความผูกพันกับผู้เลี้ยงดูตนเอง จากนั้นจะพัฒนาไปเป็นความพึงพอใจ ที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ที่เลี้ยงดู โดยพัฒนาการของวินัยในตนเองจะปรากฏอย่างเด่นชัดเมื่อเด็กมีอายุ 8 - 10 ปี ในส่วนทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของเพคและฮาวิกเซอร์ส ได้ให้ความชัดเจนว่า เมื่อเด็กโตขึ้นประสบการณ์ความรู้ทางจริยธรรมจากสังคมที่เด็กได้รับมาจะซึมซับเข้าไปในตัวของเด็ก จนกลายเป็นพลังในการควบคุมตนเอง หรือเกิดเป็นวินัยในตนเองจะมีปริมาณที่มากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นการให้การศึกษาเกี่ยวกับ จริยศึกษาเพื่อมุ่งหมายเสริมสร้างให้บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ที่เห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผลจำเป็นต้องเริ่มสร้างในวัยเด็ก เพื่อให้มีพลังในการควบคุมอิโก้ให้มากที่สุด ส่วนในกรณีของวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจริยศึกษาจะช่วยให้ความแปรปรวนในลักษณะของบุคคลให้หยุดอย่างถาวรตรงที่ลักษณะที่สมบูรณ์มากที่สุด แทนที่จะหยุดอยู่กับที่ประเภทของบุคลิกภาพเชิงจริยธรรมที่ต่ำกว่า

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองของเมอเรอร์ และของเพคและฮาวิกเซอร์ส สรุปได้ว่า ความรักและความผูกพันของเด็ก นำไปสู่การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบผู้ที่ตนรักและพอใจ โดยเริ่มจากการเลี้ยงดูตั้งแต่เป็นทารกจนเกิดความผูกพันกับผู้เลี้ยงดูตนเอง จากนั้นจะพัฒนาไปเป็นความพึงพอใจ ที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ที่เลี้ยงดู ในส่วนทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของเพคและฮาวิกเซอร์ส ได้ให้ความชัดเจนว่า เมื่อเด็กโตขึ้นประสบการณ์ความรู้ทางจริยธรรมจากสังคมที่เด็กได้รับมาจะซึมซับเข้าไปในตัวของเด็ก จนกลายเป็นพลังในการควบคุมตนเอง หรือเกิดเป็นวินัยในตนเองจะมีปริมาณที่มากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นการให้การศึกษาเกี่ยวกับจริยศึกษาเพื่อมุ่งหมายเสริมสร้างให้บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ที่เห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผลจำเป็นต้องเริ่มสร้างในวัยเด็ก

3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของความมีวินัยในตนเอง

คุณค่าของวินัย นั้นช่วยให้กลุ่มคนหรือสังคมต่าง ๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ซึ่งวินัยไม่ได้หมายถึง กฎเกณฑ์ หรือ ระเบียบ ข้อบังคับ ในกลุ่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกฎเกณฑ์หรือระเบียบวินัยในตนเองด้วย กลุ่มสังคมใดที่มีสมาชิกที่มีวินัยในตนเองมาก วินัยในสังคมนั้นก็อาจไม่จำเป็นต้องสร้างมากนัก เพราะทุกคนในสังคมจะมีความรับผิดชอบสูงและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน และมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างดี

ดังนั้น การที่ประเทศหนึ่ง ๆ จะพัฒนาหรือมีความเจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงไร นอกจากจะต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขสำคัญหลายประการประกอบเข้าด้วยกันแล้ว คุณภาพของคนหรือประชากรของประเทศนั้น ๆ นับว่า เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งโดยเฉพาะคุณภาพของคนในส่วนที่เกี่ยวกับ “ความมีวินัย” ความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศนั้น อาจแยกประเด็นพิจารณา ได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537)

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัย ไม่ว่าจะป็นวินัยภายนอกหรือภายในตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ๆ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมน่วมกัน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพและไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนปฏิบัติของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่มีการดำเนินงานทางภาคธุรกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้น การมีวินัยตรงต่อเวลา จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้นการมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานทางธุรกิจก็มีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศ มีความเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตนและตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการบริหารราชการแผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลและการหมั่นตรวจสอบการบริหารงานของคณะรัฐบาลอย่างใกล้ชิดด้วยความตระหนักในหน้าที่ของพรรคฝ่ายค้านอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้เป็นวินัยในตนเองที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศเป็นไปได้อย่างดี

วินัยมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม วินัยเป็นการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ แบบแผน หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ประพฤติตามเพื่อความสงบสุขของส่วนรวมและสังคม ประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยต้องมีวินัยเป็นพื้นฐาน ประชากรต้องเคารพกฎเกณฑ์และกติกาของสังคม เคารพในสิทธิและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หากไม่สามารถสร้างวินัยแก่คนในชาติ การพัฒนาประชาธิปไตยย่อมหวังผลสำเร็จได้ยาก (พระธรรมปิฎก, 2538 : 1)

วินัยมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมอย่างมาก และมีความจำเป็นยิ่งขึ้นในสังคมอนาคตที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีความเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น (ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ, 2539 : คำนำ)

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2544 : 7 - 8) กล่าวถึง ความสำคัญของวินัยนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องสร้างเสริมและปลูกฝังนักเรียนของตนให้เป็นผู้วินัยในตนเอง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนของตนสามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียนและของสังคมทั่วไป สามารถควบคุมดูแลตนเอง และสังคมส่วนรวมให้อยู่ร่วมกันได้ด้วย ความสงบสุข อันจะมีผลทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการต่างๆไปได้ด้วยความสงบเรียบร้อย และนักเรียนเองก็สามารถทำการศึกษาเล่าเรียนไปได้ด้วยความราบรื่นปราศจากความเดือดร้อนวุ่นวาย อันเกิดจากการที่นักเรียนขาดวินัย ยิ่งกว่านั้นการที่โรงเรียนสามารถปลูกฝังนักเรียนของตนให้สามารถประพฤติตนในแนวทางที่ถูกต้องได้ด้วยตัวของเขาเอง ย่อมจะช่วยให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศต่อไปได้ด้วยดี อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ตนเอง และแก่สังคมส่วนรวมในอนาคต

ปรีชา ธรรมา (2545 : 33) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยแห่งตนไว้ว่า หากปราศจากการมีวินัยแห่งตน แม้จะมีคุณธรรมหรือความรู้อันลุ่มลึกเพียงใดก็ไม่สามารถยังผลอันพึงปรารถนาให้บังเกิดขึ้นได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า วินัยแห่งตนเป็นส่วนผสมสำคัญในการกระทำทุกอย่างให้เป็นผลสำเร็จ อันนับว่าเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่ความมุ่งหมาย การมีวินัยแห่งตน นอกจากจะเป็นการกระทำเพื่อนำความรู้และคุณธรรมภายในตัวบุคคลไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการกระทำในอีกหลายประการด้วยกัน อันได้แก่ เป็นการจัดระเบียบของชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความเข้าใจอันดี ให้ได้บรรลุถึงความมุ่งหมายในชีวิต เป็นการกระทำที่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่อยู่ไกลในอนาคตและมีความดีงามมากกว่าสิ่งที่อยู่ใกล้ในปัจจุบันและมีความดีงามน้อยกว่า เป็นการกระทำเกี่ยวกับการระงับยับยั้งความรู้สึกชั่วแล่น การบังคับควบคุมขจัดความอยากได้และการผัดผ่อนความพึงพอใจออกไป เป็นการเสียดละความสุขสบายและความเพลิดเพลินใจเฉพาะหน้า ตลอดจนการพิจารณาเลือกกระทำในแนวทางที่ยากกว่า ขณะที่มิใช่แนวทางที่ง่ายกว่าเปิดโอกาสให้เลือก วินัยแห่งตนมิใช่การตามใจตนเอง แต่อาจเป็นการกระทำที่เข้มงวดกวดขัน ที่เป็นเช่นนี้มีใช้เพราะเหตุที่ความเข้มงวดกวดขัน เป็นคุณลักษณะของ

วินัยแห่งตนแต่เป็นเพราะความเข้มงวดกวดขันเป็นเงื่อนไขของการที่จะได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมายมากกว่า

ดังนั้นจุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายนั้นมิใช่การควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นแนวทางที่ผู้ใหญ่ต้องการ แต่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของวินัย คือ เพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะกระทำการที่ดีและเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตนเอง มิใช่จากสิ่งที่อยู่แวดล้อมหรือการบังคับบัญชา วินัยที่ดีเกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวเองมากกว่าแรงบังคับจากภายนอก คือ ความมีวินัยในตนเอง

ประโยชน์ความมีวินัยในตนเอง

1. ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
3. ช่วยสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
4. ช่วยเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้ตนเอง
5. ช่วยให้ครูและนักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน
6. ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ผลของการขาดวินัยในตนเอง

การขาดวินัยของคนในชาติก็ทำให้เกิดผลเสียหลายประการ ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537 : 6-7)

1. ด้านครอบครัว เมื่อสมาชิกในครอบครัวขาดระเบียบวินัยไม่ยอมรับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ แบบแผนปฏิบัติของครอบครัวตลอดจนการไม่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกันก็จะทำให้ความเป็นสถาบันครอบครัวเสื่อมสลายไป พื้นฐานความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่สมาชิกผู้เยาว์ ควรจะได้รับการปลูกฝังไว้จากครอบครัวก็ขาดหายไป บุคคลเหล่านี้เมื่อเติบโตเข้าสู่สังคมอื่นๆ ก็จะกลายเป็นผู้มีส่วนสร้างปัญหาให้กับสังคมได้สืบไป

2. ด้านสังคม สังคมใดๆ ก็ตามที่มีสมาชิกในสังคมไร้ระเบียบวินัยทั้งที่เป็นวินัยในตนเองและวินัยที่เกิดจากการยอมรับปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ย่อมทำให้สังคมนั้นๆ ตกอยู่ในสภาวะสับสน สมาชิกในสังคมปราศจากจิตสำนึกร่วมกันต่อการสร้างสรรค์สังคมและต่างมุ่งหวังแย่งชิงผลประโยชน์เข้าสู่ตนโดยไม่มีขอบเขตจำกัด สภาวะดังกล่าวนี้ในท้ายที่สุดแล้ว อาจนำไปสู่ความล่มสลายของสังคมนั้น หากไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขอย่างจริงจัง

3. ด้านเศรษฐกิจ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นครั้งละจำนวนมากๆ และหลายกรณีส่วนใหญ่เป็นเพราะความไร้วินัยของบุคคลแทบทั้งสิ้น เช่น การเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์และทางเรือ การเกิดอัคคีภัย ตลอดจนการสูญเสียรายได้จากการส่งสินค้าต่างๆ ไปยังต่างประเทศ ในกรณีที่ผู้ส่งสินค้าออกทำการปลอมแปลงปะปนสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ และภายหลังก็ได้รับการปฏิเสธส่งสินค้าเข้าดังกล่าวจากประเทศต่างๆ เป็นต้น

4. ด้านการเมือง เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองของไทยหลายกรณีที่เกิดขึ้นเนื่องจาก นักการเมืองและบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการเมืองขาดระเบียบวินัยทางการเมือง เช่น การก่อ การจลาจล การปฏิวัติรัฐประหาร การใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมือง เพื่อเบียดบังเอาผลประโยชน์ ที่ได้รับเข้าสู่ตน เป็นต้น เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองเหล่านี้ส่งผลเสียต่อภาพพจน์ของ ประเทศในสายตาของชาวต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนประกอบกิจการต่างๆ และส่งผลเสียต่อ การดำเนินงานทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

การที่บุคคลมีวินัยในตนเอง ย่อมหมายถึง บุคคลนั้นเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมด้วย เหตุที่ วินัยในตนเอง คือ ลักษณะที่มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางคุณธรรมและจริยธรรม จึงสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองควรมีคุณลักษณะและพฤติกรรมดังนี้ คือ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความตั้งใจ มีความอดทน มีความเป็นผู้นำ มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา

วินัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเด็กเพราะช่วยต่อเติมความปรารถนาของเด็กให้เต็ม รวมทั้งให้เกิดการปรับตัวทางบุคลิกภาพและสังคมอย่างมีสุข บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะมี คุณลักษณะและพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

ซึ่งคุณลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ที่มีวินัยในตนเองมีจริยธรรมที่ดี สามารถดำเนินชีวิตของตนเองในสังคมให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุขและยังช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

จากนิยามความหมายของคุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองสามารถสรุปคุณลักษณะของ ผู้มีวินัยในตนเองได้ด้าน คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ ความอดทน ความซื่อสัตย์

3.5 ความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเอง หรือ Self - Confidence หมายถึง มีความมั่นใจตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตน (Hornby, 1968 : 901 ; Peter. 1976 : 634) ซึ่งเป็น ลักษณะหนึ่งของบุคคลซึ่งจะแสดงออกให้เห็นด้วยการพูด หรือการกระทำใด ๆ อันเป็นการบ่ง

บอกถึงความมั่นใจ หรือกล้าที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือการกระทำใด ๆ ให้สำเร็จดังที่ตั้งใจไว้ ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคมาขัดขวางก็ไม่ยอมแพ้หรือท้อถอย หากแต่กลับใช้ความมานะพยายามที่จะต่อสู้และฝ่าฟันอุปสรรคที่เกิดขึ้น (กิตติณา พลสวัสดิ์, 2539 : 9 , วนิดา ป้อมสุวรรณ, 2542 : 24) โดยบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความแน่ใจและไม่สงสัยหรือลังเลในความสามารถของตนเอง แต่จะมีความเชื่อมั่นว่าการกระทำหรือการตัดสินใจของตนเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมเหตุสมผล โดยการที่จะประสบความสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจไว้นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากความสามารถ ทักษะหรือการกระทำของตน (กรรณิศา สีวลีพันธ์, 2543 : 37) ซึ่งได้รับการสั่งสมมาแต่วัยเด็กและบุคคลที่มีวินัยในตนเองจะมีความภาคภูมิใจตนเอง สามารถกระทำการใด ๆ อย่างมีจุดมุ่งหมายและมีทิศทางที่แน่นอน (จันทร์เพ็ญ ภูโสภา, 2544 : 36) ไม่แสดงอาการเฉยเมยต่อสภาวะการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของตนเอง แต่จะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้อง (อรสรณ พานิชปฐมพงศ์, 2542 : 22)

ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะที่ควรสร้างหรือปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เพราะจะช่วยให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ด้วยตนเอง (จันทร์เพ็ญ ภูโสภา, 2544 : 38) มีความเป็นตัวของตัวเอง จึงสามารถที่จะตัดสินใจด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลิกภาพที่ดี กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม กล้าคิดและมีความมั่นใจในการทำกิจใด ๆ มีความรับผิดชอบ (กิตติณา พลสวัสดิ์, 2539 : 32 และ วนิดา ป้อมสุวรรณ, 2542 : 25) ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้การทำงานของบุคคลมีประสิทธิภาพและทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข แต่ในขณะเดียวกันความเชื่อมั่นในตนเองก็มีทั้งคุณและโทษ เพราะฉะนั้นจึงควรมีความเชื่อมั่นในตนเองในทางที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น อีกทั้งความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ (พรณี บุปผาวาสน์, 2544 : 30 – 31) โดยเฉพาะกับบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ ยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าใดก็ย่อมจะส่งผลให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การที่บุคคลจะมีวินัยในตนเองได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันและมีอิทธิพลต่อการควบคุมตนเองหรือวินัยในตนเอง โดยเฉพาะบุคคลที่มีความเชื่อมั่นจากภายในตนเองสูงจะมีความสามารถควบคุมตนเองมากกว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นจากภายนอกซึ่งต้องอาศัยแรงเสริม จึงจะแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น (อรสรณ พานิชปฐมพงศ์, 2542 : 22 – 23)

จากการศึกษาความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง สรุปได้ว่า เป็นลักษณะของการแสดง ออกด้วยการพูดหรือการกระทำใด ๆ อันเป็นการบ่งบอกถึงความมั่นใจ หรือกล้าที่จะเผชิญเหตุ การณ์ต่าง ๆ หรือการกระทำใด ๆ ให้สำเร็จดังที่ตั้งใจไว้ ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคมาขัดขวางก็ไม่ยอมแพ้หรือท้อถอย หากแต่กลับใช้ความมานะพยายามที่จะต่อสู้และฝ่าฟัน

อุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยการใช้ความสามารถทักษะหรือการกระทำของตน บุคคลยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าใดก็ย่อมจะส่งผลให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น

3.6 ความเป็นผู้นำ

คอตเตอร์ (Kotter, 1999, อ้างถึงใน novabizz.co, 2010) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ(Management) หมายถึงความสามารถในการเผชิญกับสถานการณ์ที่สลับซับซ้อน ได้ การบริหารจัดการที่ดีทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในแง่มีแผนงานที่เป็นทางการ มีโครงสร้างขององค์การที่แน่นอนชัดเจน และมีการกำกับดูแลให้การดำเนินงาน เป็นไปตามแผน ส่วนภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็น ตัวกำกับทิศทางขององค์การในอนาคต จากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจวิสัยทัศน์และสร้างแรงดลใจแก่คนเหล่านั้น ให้สามารถเอาชนะ อุปสรรคเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว

เฮาส์ (House, 1996, อ้างถึงใน novabizz.com, 2010) แห่งมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย มีความเห็นคล้อยจองกับทัศนะดังกล่าว โดยเห็นว่า ผู้บริหาร (Manager) คือ ผู้ใช้อำนาจทางการ (Authority) ซึ่งมากับตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง เพื่อให้สมาชิกขององค์การยอมปฏิบัติตาม การบริหารจัดการจึงประกอบด้วย การนำวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ของผู้นำลงสู่การปฏิบัติ การประสานงานและการจัดคนทำงานในองค์การ ตลอดจนการแก้ปัญหาประจำวันที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้ให้นิยามความหมายของภาวะผู้นำจำนวนมากมายหลายร้อย นิยามแต่นิยามที่เลือกใช้ในที่นี้ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า เป็นความสามารถในการมีอิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้ดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้แหล่งที่มาของการมีอิทธิพล อาจเป็นอย่างไร เช่น ได้กำหนดชัดเจนมากับตำแหน่งทางบริหารขององค์การนั้น ว่ามีอำนาจอะไรบ้าง เพียงไร ดังนั้นการได้รับบทบาทการเป็นผู้นำในตำแหน่งบริหาร ก็ทำให้บุคคลนั้นได้รับอำนาจและเกิดอิทธิพลต่อผู้อื่นตามมา อย่างไรก็ตามความเป็นจริงพบว่า ไม่ใช่ผู้นำทุกคนที่สามารถเป็นผู้บริหาร (Not all leaders are managers) และเช่นเดียวกัน ก็ไม่ใช่ผู้บริหารทุกคนที่สามารถเป็นผู้นำ (Not all managers are leaders) ด้วยเหตุนี้เพียง แค่องค์การได้มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่ ผู้บริหารนั้น ยังไม่มีหลักประกันอย่างเพียงพอว่า ผู้นั้นจะสามารถในการนำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจมีอิทธิพลจาก ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ที่มีผลกระทบมากกว่าอิทธิพลที่กำหนดตามโครงสร้างองค์การก็ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าผู้นำสามารถเกิดขึ้นจากกลุ่มคนให้การยอมรับนับถือได้ เช่นเดียวกับที่มาจากแต่งตั้งอย่างทางการ ในองค์การที่ดีจำเป็นต้องมีทั้งภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง จึงจะทำให้เกิด ประสิทธิภาพได้สูงสุด โดยเฉพาะภายใต้ภาวะ ของโลกที่มีพลวัตสูง ย่อมต้องการได้ผู้นำที่กล้าหาญ ต่อการดำรงสถานภาพเดิม มีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ และสามารถในการตัดสินใจสมาชิกทั้งองค์การให้มุ่งต่อความสำเร็จตามวิสัยทัศน์นั้น แต่เรายังคงต้องมีการบริหารที่สามารถกำหนดรายละเอียด

ของแผนงานสามารถออกแบบโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพขององค์การ รวมทั้งติดตามตรวจสอบดูแล การปฏิบัติงานประจำวันอีกด้วย

ทฤษฎีภาวะผู้นำ ที่สำคัญ มี 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำหรือทฤษฎีอุปนิสัย (Trait Theory)

หลักบุคคลเป็นผู้นำ เพราะมีบุคลิกลักษณะ ความสามารถที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ (รูปร่างหน้าตา สติปัญญา วิสัยทัศน์มีความสามารถเหนือคนอื่น ความประพฤติดี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี) โดยคุณลักษณะที่เด่นชัด คือ

1. มีความรู้ความสามารถในการทำงาน
2. เข้าร่วมกิจกรรมด้วยใจรัก
3. ได้รับการยอมรับจากสมาชิก สมาชิกเต็มใจทำงานร่วม

2. ทฤษฎี สถานการณ์ (Situation Theory)

หลักการ ผู้นำเกิดจากสถานการณ์บางอย่างผลักดันให้บุคคลต้องแสดงบทบาทผู้นำ หรือต้องพัฒนาลักษณะผู้นำขึ้นมา (ฮิตเลอร์ มุสโสลินี หรือ เหมาเจ๋อตุง) ทฤษฎีนี้ยอมรับความสัมพันธ์ของผู้นำและกลุ่ม ผู้นำต้องครองใจปวงชนผู้แวดล้อม

3. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory)

หลักการ ความเป็นผู้นำเกิดจากปฏิสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ+สถานการณ์ (วิเคราะห์จากคุณสมบัติผู้นำ และ สถานการณ์) เมื่อสถานการณ์เปลี่ยน ความเป็นผู้นำก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ผู้นำจึงมีได้หลายคน ผลัดเปลี่ยนกันไป

ทฤษฎีอื่นๆ ในเรื่อง ภาวะผู้นำ โดย Terry สรุป ไว้ 4 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีสันับสนุน (supporting Theory) เป็นทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน มีโอกาสร่วมวางแผนและตัดสินใจในพันธกิจขององค์การ (ผู้นำต้องยอมรับในความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน)

2. ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Sociological Theory) มีความเชื่อว่าผู้นำต้องแสดงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ร่วมงานโดยมุ่งจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

3. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theory) มีความเชื่อว่าผู้นำต้องพัฒนาระบบสร้างแรงจูงใจ มีจิตวิทยาสูง ใช้เทคนิคกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกรับผิดชอบต่อองค์การ

4. ทฤษฎียึดถืออำนาจ (Autocratic Theory) มีความเชื่อในการใช้อำนาจ ของตนเองในการบริหาร สั่งการ บังคับให้ปฏิบัติงาน โดยไม่ต้องการเหตุผลในการอธิบายความ

รูปแบบและประเภทของผู้นำ มี 2 รูปแบบ คือ

1. ผู้นำที่เน้นงานเป็นศูนย์กลาง (Tasked -Related Function)
2. ผู้นำเน้นความสัมพันธ์กลุ่มเป็นศูนย์กลาง(Group-maintenance)

Likert ได้ศึกษารูปแบบผู้นำในมหาวิทยาลัย พบว่า การบริหารแบ่งผู้นำเป็น 4 แบบ

1. ผู้บริหารมุ่งใช้อำนาจ (Exploitative authority)
 2. ผู้บริหารใช้อำนาจอย่างเมตตา
 3. ผู้บริหารแบบการปกครองทหาร
 4. ผู้บริหารเน้นความร่วมมือกันทุกฝ่าย
- ประเภทของผู้บริหาร แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ
1. ผู้บริหารแบบอิสระโดย (Autocratic Leader) ลักษณะและผลของการใช้อำนาจ
- ที่ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การบังคับบัญชาจากผู้บังคับบัญชา
- ที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ การบังคับบัญชาจากผู้บังคับบัญชา การบังคับบัญชาจากผู้บังคับบัญชา
2. ผู้บริหารแบบเสรี (Laissez-faire leader) ไม่ยึดถือกฎเกณฑ์การปกครองแบบอิสระโดยผู้บังคับบัญชา
- ผู้บังคับบัญชาปล่อยให้สมาชิกในทีมปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถของตนเอง
3. ผู้บริหารแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) ยึดถือความสามัคคีกันเป็นหลัก
- ผู้บังคับบัญชาและสมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. ผู้บริหารแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) ถือเอาความสามัคคีกันเป็นหลักในทุก

คนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่กันทุกคน

ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ (บดบังลักษณะ+อำนาจ+ผู้บังคับบัญชา) ผู้บริหาร เป็นผู้บังคับบัญชา

ของหน่วยงาน องค์การ ผู้นำ/ผู้บริหาร ผู้ติดต่อผู้ปฏิบัติกิจกรรมแห่งการเป็นผู้นำ 10 ประการ ดังนี้

1. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire leader) ผู้นำจะปล่อยให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจดำเนินการ
2. ผู้นำแบบกึ่งอิสระหรือแบบพี่พระคุณ (Charismatic Leadership) มีพฤติกรรม

ที่มุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามแนวทางที่ตนวางไว้

ผู้ร่วมงานโดยทั่วไปปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด

กล่าวโดยสรุปสภาพผู้นำ มี 4 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire leader) ผู้นำจะปล่อยให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจดำเนินการ
2. ผู้นำแบบกึ่งอิสระหรือแบบพี่พระคุณ (Charismatic Leadership) มีพฤติกรรม
3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) ยึดถือความสามัคคีกันเป็นหลัก

ผู้บังคับบัญชาและสมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถของตนเอง

ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ (บดบังลักษณะ+อำนาจ+ผู้บังคับบัญชา) ผู้บริหาร เป็นผู้บังคับบัญชา

ของหน่วยงาน องค์การ ผู้นำ/ผู้บริหาร ผู้ติดต่อผู้ปฏิบัติกิจกรรมแห่งการเป็นผู้นำ 10 ประการ ดังนี้

9. นักจิตวิทยาจำนวนการกลุ่ม
10. นักประเมิณผลงาน
- ปัจจัยในการสร้างสร้างของผู้บริหารขึ้นอยู่กับ 5 ปัจจัยหลัก คือ
1. พื้นหลังและประสบการณ์ (Background and Experience) พื้นฐานครอบครัวและ
- ประสบการณ์ที่ผ่านไปในช่วงชีวิต
2. สถิติปัญญาและคุณภาพสมอง (Intellectual and mental quality) มีทักษะทาง
- ภาษา การติดต่อสื่อสาร / ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ / ความจำ / ความรอบรู้
3. คุณลักษณะทางร่างกาย (Physical attributes) ผู้บริหารร่างกายแข็งแรงจะมีจิตใจที่

๓

4. บุคลิกภาพและความสนใจ (Personality and Interests) ความสนใจ กระตือรือร้น
- และความเต็มใจในการปฏิบัติงาน
5. ความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-Confidence) ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อมั่น มั่นใจในตัวเอง
- คุณสมบัติของผู้บริหารที่ดี ต้องมี คุณลักษณะพื้นฐาน 10 ประการ คือ

1. สถิติปัญญาเฉลียวฉลาด มีไหวพริบดี
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์
3. วิเคราะห์เหตุการณ์ได้ดี
4. มีความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นับถือ
5. เป็นที่พึ่งแก่เพื่อนร่วมงาน และเชื่อถือได้ไว้วางใจได้
6. สถิติใจแจ่มใสไม่ร้าวเ
7. รู้จักปรับตัว และเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม
8. จิตใจมั่นคง ไม่เอาแต่ใจของตัวเองดังคนอื่นในกิจ
9. มีคุณลักษณะและความประพฤติสุภาพดี
10. มีคุณลักษณะของผู้บริหาร

เทคนิคการสร้างเสริมความเชื่อมั่นผู้บริหาร 8 ประการ คือ

1. สร้างตัวเอง พิจารณาตนเองก่อนพิจารณาผู้อื่น
2. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านบริหาร และจิตวิทยาสังคม
3. ผู้ยอมรับในสภาพปรับปรุงแก้ไข
4. พยายามหาคนมาติดต่อ ผู้บริหารเป็นนักฟัง / นักพูด (ถ่ายทอด) ที่ดี
5. ปรับปรุงบุคลิกภาพ ภายใต้อิทธิพลของกายและจิตของตนเอง
6. บทบาทที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นสุภาพ นุ่มนวล เป็นปกติในสมัย
7. ผู้บริหาร สังเกตการณ์ กล้าตัดสินใจ
8. ผู้บริหารตนเองให้เป็นที่เคารพในหน่วยงาน มีความสัมพันธ์

ความอดทนต่อความยากลำบาก (The Tolerance on the Hardship) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความยากลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความยากลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความยากลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความยากลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ

3. ความอดทนต่อความเจ็บปวด (The Tolerance on the Suffering) เป็นความอดทนต่อความเจ็บปวด ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความเจ็บปวดโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความเจ็บปวดโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความเจ็บปวดโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ

2. ความอดทนต่อความทรมาน (The Tolerance on the Suffering) เป็นความอดทนต่อความทรมาน ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความทรมานโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความทรมานโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความทรมานโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ

1. ความอดทนต่อความลำบาก (The Tolerance on the Hardship) เป็นความอดทนต่อความลำบาก ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ

4 ประเด็น และแต่ละประเด็นรายละเอียดดังต่อไปนี้ (พระธรรมปิฎก, 2543 : 244 - 245 : 245 ; 20 - 21 และ สมถก. 2543 : 4) อุตสาหกิจ หรือ อุตสาหกรรม หมายถึง ความอดทนต่อความยากลำบาก ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความยากลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการทนต่อความยากลำบากโดยไม่บ่นและไม่เสียใจ

អង្គការសហប្រជាជាតិ បានបង្កើតអង្គការសហប្រជាជាតិ ឡើងនៅឆ្នាំ ១៩៤៥ ដើម្បីធានាបាននូវសន្តិភាព និងសុខុមាលភាពលើសកលលោក ក្នុងរយៈពេលកំណើននៃសង្គមមនុស្ស។ អង្គការសហប្រជាជាតិ បានបង្កើតអង្គការសហប្រជាជាតិ ឡើងនៅឆ្នាំ ១៩៤៥ ដើម្បីធានាបាននូវសន្តិភាព និងសុខុមាលភាពលើសកលលោក ក្នុងរយៈពេលកំណើននៃសង្គមមនុស្ស។

២. ការស្រាវជ្រាវ

ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។ ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។

១. ការស្រាវជ្រាវ

ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។ ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។

ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។ ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។

ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។ ការស្រាវជ្រាវ គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។

៣.៨ គំនិត

គំនិត គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។ គំនិត គឺជាដំណើរការស្វែងរក ឬការសិក្សា ដើម្បីយល់ដឹងអំពីលក្ខណៈ ឬលក្ខណៈពិសេស របស់វត្ថុ ឬប្រព័ន្ធនានា។

วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ๒๕๒๕ มี ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ๒. เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน ๓. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

(๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน

หนึ่งพันแปดร้อยยี่สิบแปด และสองพันแปดร้อยยี่สิบแปด (2549) ...
 จำนวน 14 คน ในปี 16 คน ในปี 30 คน ในปี 2 จำนวน ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

ประสบการณ์ของชาวประมง

เลิกการประมงในทะเลสาบสงขลา เพราะการประมงในทะเลสาบสงขลาได้ลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากการประมงที่ผิดกฎหมายและการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย ทำให้สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลาลดลงเรื่อยๆ และชาวประมงได้หันมาประกอบอาชีพอื่นแทน เช่น การค้าขาย การบริการ และการท่องเที่ยว

ความหมายของประมงพื้นบ้าน

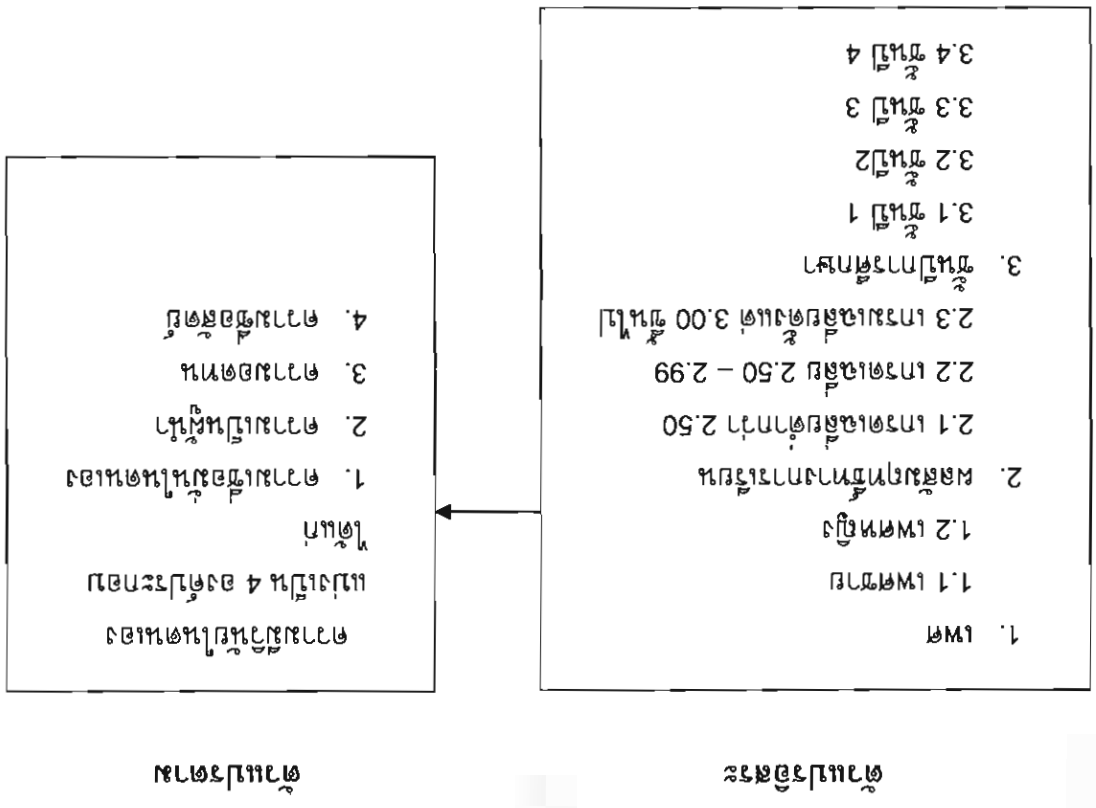
ประมงพื้นบ้าน หมายถึง การประมงที่ดำเนินการโดยคนในท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือประมงที่เรียบง่าย และใช้แรงงานคนเป็นหลัก

ประมงพื้นบ้านในประเทศไทยมีอยู่ 3 ประเภท คือ 1. ประมงพื้นบ้านชายฝั่ง 2. ประมงพื้นบ้านในน้ำจืด 3. ประมงพื้นบ้านในน้ำเค็ม

ประมงพื้นบ้านชายฝั่ง

ประมงพื้นบ้านชายฝั่ง หมายถึง การประมงที่ดำเนินการในบริเวณชายฝั่งทะเล โดยใช้เครื่องมือประมงที่เรียบง่าย และใช้แรงงานคนเป็นหลัก

กรอบแนวคิดในการวิจัย
 จากการศึกษารายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรในการวิจัย
 โดยแสดงเป็นแผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย